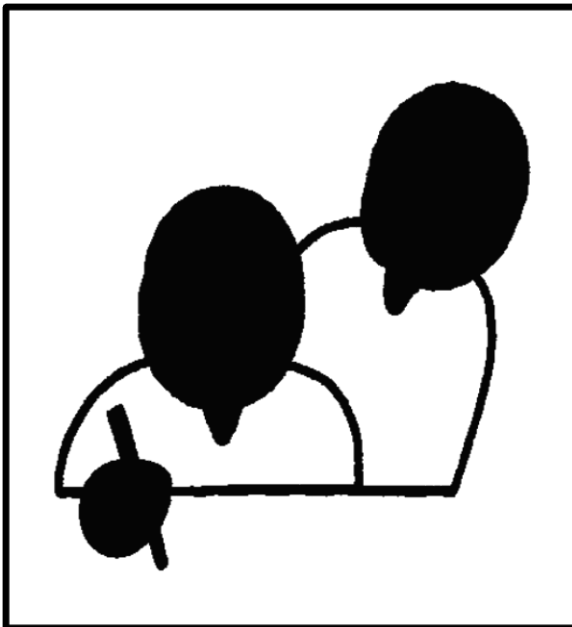

2017

Samen werken en leren

De Wever

verzorging - verpleging
revalidatie - thuiszorg

Afstudeerproject
HBO-verpleegkunde

Fontys Hogeschool
Mens en Gezondheid
Te Eindhoven

Juni 2017

Jet Janssen & Suzanne Verschueren

“Samen werken en leren”

Onderzoeker 1:

Jet Janssen
PCN-nummer: 298150
Studentnummer: 2311771
Jet.janssen@student.fontys.nl
Bachelor opleiding tot verpleegkundige – voltijd
Fontys Hogeschool Mens en Gezondheid te Eindhoven.

Onderzoeker 2:

Suzanne Verschueren
PCN-nummer: 298475
Studentnummer: 2314509
s.verschueren@student.fontys.nl
Bachelor opleiding tot verpleegkundige – voltijd
Fontys Hogeschool Mens en Gezondheid te Eindhoven

Instelling:

Behandelcentrum Damast afdeling Spinnewiel

Opdrachtgever:

Carin van Loon

Locatie:

Tilburg

Projectbegeleider:

Ilse van Luijn-Gijsbers

Examinator:

Lisette Eichhorn

Aantal woorden:

9.928

Datum van inleveren:

16 Juni 2017

Voorwoord

U bent begonnen met het lezen van de afstudeerscriptie “samen werken en leren”. Deze scriptie is geschreven binnen het geriatrisch revalidatie centrum Damast afdeling Spinnewiel te Tilburg. Vanuit de afdeling kwam er een probleem naar voren, wat ons beiden erg aansprak.

In deze scriptie luidt de hoofdvraag: “Wat heeft de HBO en MBO student binnen het Zorg Innovatie Centrum (ZIC) Spinnewiel Damast nodig om de regie te pakken voor zijn/haar leerproces en welke rol heeft de werkprocesbegeleider hierin? Vervolgens zijn hier drie deelvragen uit voortgekomen. De onderzoeksvragen zijn door ons apart verwerkt.

Wij zijn beiden studenten aan de Fontys Hogescholen te Eindhoven en zullen na deze afstudeerfase beginnend beroepsbeoefenaar zijn van het vak HBO-verpleegkundige.

Wij spreken allereerst onze dank uit naar de opdrachtgever, Carin van Loon, die altijd erg betrokken en geïnteresseerd was in de vorderingen van de scriptie. Ook willen wij de verpleegkundigen, verzorgenden en studenten van afdeling Spinnewiel bedanken voor hun bijdrage aan de resultaten van het onderzoek. Vervolgens willen wij Ilse van Luijn-Gijsbers, onze projectbegeleider, bedanken voor haar betrokkenheid en feedback. Als laatste gaat onze dank uit naar onze referentiegroep.

Veel plezier met het lezen van onze scriptie!

Suzanne Verschueren
Jet Janssen

Eindhoven, 16 juni 2017

Samenvatting

Achtergrond: vanuit eerder onderzoek en evaluaties op afdeling Spinnewiel Damast werd het advies gegeven de relatie tussen werkprocesbegeleider (WPB) en de student te onderzoeken, omdat verbetering wenselijk is. In samenwerking met de teamleider van het ZIC Spinnewiel Damast is de volgende onderzoeksvraag opgesteld:

“Wat heeft de HBO en MBO student binnen het Zorg Innovatie Centrum (ZIC) Spinnewiel Damast nodig om de regie te pakken voor zijn/haar leerproces en welke rol heeft de werkprocesbegeleider hierin?”

Methode: dit kwalitatief explorerende onderzoek is uitgevoerd op basis van triangulatie. Er is gekozen voor een kwalitatief onderzoek omdat de meningen van de respondenten hierin centraal staan. Er is literatuurstudie gedaan, er zijn semi gestructureerde interviews met WPB afgenomen en er werden focusgroepen met studenten gehouden. In de semi gestructureerde interviews stond de WPB centraal en werd er ingegaan op de huidige vormen van motiveren en coachen. Bij de focusgroepen stond de student centraal en werd er gevraagd naar de huidige aanpak van het nemen van eigen regie in het leerproces.

Resultaten: vanuit de literatuurstudie komen een aantal punten naar voren. Iedere student heeft een andere leerstijl, de WPB dient zich hier bewust van te zijn tijdens de stage.

De rol als coach van een verpleegkundige sluit het beste aan op wat er verwacht wordt van de WPB. De samenwerking en sociale band tussen de WPB en student blijkt van groot belang te zijn. Een WPB kan ook wel fungeren als rolmodel voor de student.

Wanneer de WPB gebruik maakt van de begeleidingsstijl ‘peer learning’, waarbij de studenten van en met elkaar leren, wordt er voor de student meer ruimte gecreëerd om verantwoordelijk te nemen voor het eigen leerproces.

Vanuit de zeven interviews kwam naar voren dat de WPB de student op verschillende manieren motiveert en coacht. Echter bleek dat de WPB te snel de verantwoordelijkheid overnemen en hierin te sturend zijn. De WPB ervaren te weinig regie bij de studenten.

Vanuit de twee focusgroepen kwam naar voren dat de studenten een aantal randvoorwaarden benoemen die ze nodig hebben om de eigen regie te kunnen nemen. Zij benoemen hierbij ook een aantal valkuilen van hen zelf zoals assertiviteit, moeite met plannen en terugkoppeling van kennis. Ook benoemen zij een aantal valkuilen van de afdeling namelijk drukte, teveel afspraken op een dag en geen kans krijgen bij het meelopen met specialisten bij grote leermomenten. Dit alles maakt het voor de studenten moeilijk om eigen regie te kunnen nemen in het leerproces.

Conclusie: vanuit de deelonderzoeken komt naar voren dat de WPB te weinig eigen regie ervaart bij de student, terwijl de studenten zich hier niet bewust van zijn. De WPB heeft de neiging de verantwoordelijkheid snel over te nemen en duidelijk sturend aanwezig te zijn, terwijl de student ruimte en tijd benoemt als randvoorwaarden voor het nemen van eigen regie binnen het leerproces. Het leerklimaat wordt zo niet optimaal benut.

Aanbeveling: vanuit de resultaten van het onderzoek zijn er vier aanbevelingen naar voren gekomen. De WPB dient de student meer ruimte te geven en tegelijkertijd meer bewustheid te brengen over het nemen van regie. Terugkoppeling vanuit WPB over de achterliggende gedachten van de studenten als deze geen eigen regie neemt, dient vaker te worden gegeven en valkuilen van de afdeling moeten worden aangepakt. Vervolgens kan een van bovenstaande worden geïmplementeerd op afdeling Spinnewiel.

Inhoudsopgave

VOORWOORD	2
SAMENVATTING.....	3
1. INLEIDING.....	6
1.1 AANLEIDING	6
1.2 PROBLEEMSTELLING.....	7
1.3 ONDERZOEKSDEELVRAGEN.....	7
1.4 DOELSTELLING	8
1.5 LEESWIJZER	8
2. LITERATUURSTUDIE	9
2.1 METHODE.....	9
2.1.1 Zoekvraag.....	9
2.1.2 Zoektermen.....	9
2.1.3 Limits	10
2.1.4 Databanken en andere bronnen.....	10
2.2 RESULTATEN	10
2.2.1 Eigen regie over leerproces student	10
2.2.2 Leerstijlen en het doel ervan.....	10
2.2.3 Rol als coach van WPB.....	11
2.2.4 Samenwerking tussen student en WPB.....	12
2.3 DEELCONCLUSIE.....	13
3. DEELVRAAG 2	14
3.1 ONDERZOEKSOPZET	14
3.1.1 3.1.1. Onderzoek benadering	14
3.1.2 Onderzoekspopulatie.....	14
3.1.3 Dataverzameling	14
3.1.4 Data-analyse en kwaliteitswaarborging	15
3.2 RESULTATEN	15
3.2.1 Verantwoordelijkheid leerproces legt de WPB bij de student	15
3.2.2 Sturing van WPB prominent aanwezig.....	16
3.2.3 Het toepassen van verschillende begeleidingsstijlen door WPB	16
3.2.4 Bekendheid leerstijlen van student bij WPB.....	17
3.2.5 Signalering van het niet nemen van eigen regie door WPB	17
3.2.6 Start gemaakt met intervisie voor zorgcoördinatoren niveau 5.....	17
3.2.7 Doorvragen op achterliggende gedachten bij geen eigen regie	18
3.2.8 Contact tussen collega's over functioneren van student.....	18
3.3 DEELCONCLUSIE.....	19
4. DEELVRAAG 3	20
4.1 ONDERZOEKSOPZET	20
4.1.1 Onderzoeksbenadering.....	20
4.1.2 Onderzoekspopulatie.....	20
4.1.3 Dataverzameling	20
4.1.4 Data-analyse en kwaliteitswaarborging	21
4.2 RESULTATEN	22
4.2.1 Verwachtingen over stage uitspreken naar WPB en vice versa	22

4.2.2	<i>Randvoorwaarden voor het nemen van regie</i>	22
4.2.3	<i>Verschillen in mening over leerstijlen en het gebruik van het stagewerkplan</i>	22
4.2.4	<i>Verschillende ervaringen omtrent voortgangsgesprekken</i>	23
4.2.5	<i>Tevredenheid over begeleidingsstijl van WPB.....</i>	23
4.2.6	<i>Ontbrekende vaardigheden bij studenten in het nemen van regie</i>	24
4.2.7	<i>Knelpunten voor het nemen van regie binnen het eigen leerproces</i>	24
4.3	DEELCONCLUSIE	26
5.	CONCLUSIE	27
6.	DISCUSSIE	28
6.1.1	<i>Discussiepunten literatuuronderzoek.....</i>	28
6.1.2	<i>Discussiepunten praktijkonderzoek WPB</i>	28
6.1.3	<i>Discussiepunten praktijkonderzoek studenten</i>	29
7.	AANBEVELING.....	30
	LITERATUUR.....	31
	BIJLAGE 1	33
	ZOEKSTRATEGIEËN	33
	BIJLAGE 2	35
	TOPICLIJST SEMIGESTRUCTUREERDE INTERVIEWS	35
	BIJLAGE 3	36
	TOPICLIJST FOCUSGROEPGESPREK	36
	BIJLAGE 4	37
	UITNODIGINGSBRIEF FOCUSGROEP	37
	SAMEN WERKEN EN LEREN.....	37
	BIJLAGE 5	38
	UITNODIGINGSBRIEF INTERVIEWS.....	38
	SAMEN WERKEN EN LEREN.....	38
	BIJLAGE 6	39
	INFORMED CONSENT	39

1. Inleiding

Hier wordt een onderzoek beschreven naar de regie in het leerproces van studenten en WPB van behandelcentrum Damast afdeling Spinnewiel.

1.1 Aanleiding

Context

Damast is één van de 19 locaties van de Wever. Op afdeling Spinnewiel werken naast 25 medewerkers ongeveer 20 studenten zoals verpleegkundigen, verzorgenden, fysiotherapie en ergotherapie studenten. De studenten zijn afkomstig vanuit Fontys, Avans en ROC Tilburg en Eindhoven. Damast is een instelling voor geriatrische revalidanten en heeft 64 bedden. Afdeling Spinnewiel biedt plaats aan 32 cliënten. Deze cliënten revalideren na een ongeval of letsel. Op afdeling Weefkam wordt er plaats geboden aan de overige 32 cliënten. Deze revalideren naar aanleiding van een niet aangeboren hersenletsel (NAH) (de Wever, 2012).

ZIC

Damast is een Zorginnovatiecentrum (ZIC). Dit houdt in dat veel studenten op de afdeling aanwezig zijn. Binnen een ZIC staat leren, onderzoeken en verbeteren/innoveren centraal. Studenten en zorgprofessionals werken samen gericht aan het verbeteren van kwaliteit van zorg. Daarnaast ondersteunen docenten het leren en faciliteren zij onderzoek en innovatie. Hierdoor ontstaat een werkplekcultuur waarbinnen iedereen lerend is. Een ZIC bevindt zich in een klinische setting, bijvoorbeeld een ziekenhuis, verpleeghuis of revalidatiecentrum.

Binnen een ZIC wordt door verschillende verpleegkunde studenten tijdens hun stage gewerkt aan het behalen van de benodigde competenties. WPB en lecturer practitioners (LP'er) ondersteunen hierbij. Een LP 'er is een docent van school die gedeeltelijk aanwezig is op het ZIC. Tijdens het onderwijs bij de instelling wordt gebruik gemaakt van "leren van elkaar". Binnen het ZIC worden stagiaires en medewerkers uitgedaagd om zich verder te ontwikkelen. Een ZIC is een krachtige leeromgeving (Fontys Hogeschool Mens en Gezondheid [FHMG], 2017).

Het ZIC Spinnewiel streeft naar:

- Creëren van extra opleidingsruimte voor alle kwalificatieniveaus;
- Opzetten van een mogelijkheid voor innovatie en opleiden;
- Verbeteren van integratie tussen theorie, onderzoek en praktijk;
- Verbeteren van kwaliteit van zorg;
- Stimuleren van een leer- en werkcultuur (de Wever, 2012).

Naast stagiaires die meewerken aan onderzoeken, spelen ook afstudeerstudenten en medewerkers een rol binnen de zorg- en welzijnsinstellingen. De onderzoeken leiden tot verbetertrajecten en innovatieve werkwijzen, die kunnen worden toegepast in de praktijk om vervolgens geëvalueerd te worden. Er is sprake van een continue verbetercyclus, waarbij de studenten en medewerkers een beroepshouding ontwikkelen die kritisch en reflectief is. De doelstelling van een ZIC is, onder andere, om theorie en praktijk dicht bij elkaar te brengen, zodat het voor beide partijen winst oplevert (FHMG, 2017).

Probleembeschrijving

Uit dag evaluaties en de overkoepelende stage evaluatie op de afdeling kwam naar voren dat studenten zich niet gelijkwaardig voelen aan het verpleegkundig team. Studenten geven aan regelmatig onvoldoende op de hoogte te zijn van veranderingen in de zorg. Ook geven zij aan lang te moeten wachten op het verkrijgen van handtekeningen voor het uitvoeren van verpleegtechnische vaardigheden. De studenten zijn van mening dat zij door het dragen van andere dienstkleiding, niet serieus genomen worden door cliënten.

Daarentegen geven WPB aan dat studenten weinig initiatief tonen en erg gestimuleerd moeten worden. Er wordt gezegd dat studenten weinig regie voeren in het eigen leerproces. De taken en verantwoordelijkheden lijken niet altijd duidelijk voor beide partijen. Uit voorgaand onderzoek blijkt dat de WPB meer dient te coachen (Kemper & van der Sanden, 2017).

In dit onderzoek wordt aandacht besteed aan knelpunten tussen studenten en WPB op het gebied van eigen regie nemen in het leerproces. De belanghebbenden hierbij zijn studenten, de WPB en cliënten. Zodra ZIC afdeling Spinnewiel volgens zijn doelen functioneert, zal de kwaliteit van dienstverlening verbeterd worden en zo ontstaat een effectieve werk- en leeromgeving (de Wever, 2012).

Leerstijl

Het is voor studenten van belang om zich continu aan te passen aan wisselende omstandigheden. Ook dienen zij snel kennis en vaardigheden te verwerven die nodig zijn om in nieuwe situaties te kunnen presteren en functioneren. Kortom; de huidige samenleving heeft mensen nodig die levenslang kunnen leren (Schalkers, n.d.).

Je kunt deze competentie beheersen, maar je moet hem wel willen toepassen. Uit onderzoek van Van der Hoeven (2009) blijkt dat kennis van studenten groter wordt als zij zich richten op wat ze zelf willen weten.

Goed kijken naar problemen die ze tegenkomen, hierop reflecteren en zich laten leiden door hun planning. Als het hen lukt om dit uit te voeren vanuit passie en een context waarin zij zich goed voelen, dan zorgen zij er sneller voor dat ze met plezier hun werkzaamheden uitvoeren en dus regie voeren in hun leerproces. Hoe kan dit realiteit worden? En op welke manieren kunnen bovenstaande kenmerken ontwikkeld worden? Dit zijn vragen die op dit moment spelen binnen behandelcentrum Damast afdeling Spinnewiel (Van der Hoeven, 2009).

1.2 Probleemstelling

Wat heeft de HBO en MBO student binnen het Zorg Innovatie Centrum (ZIC) Spinnewiel Damast nodig om de regie te pakken voor zijn/haar leerproces en welke rol heeft de werkprocesbegeleider hierin?

1.3 Onderzoeksdeelvragen

Gezamenlijke deelvraag:

1. Wat zegt de literatuur over de samenwerking tussen student en WPB omtrent de regie van het leerproces?

Individuele deelvragen:

2. Wat voor mogelijkheden past de WPB toe om de HBO en MBO student te stimuleren en coachen in het nemen van eigen regie binnen het leerproces? (Jet Janssen)
3. Hoe neemt de HBO en MBO student zijn of haar eigen regie in het leerproces? (Suzanne Verschueren)

1.4 Doelstelling

Half juni 2017 kunnen door middel van verkregen resultaten uit de deelvragen, aanbevelingen worden gedaan aan ZIC afdeling Spinnewiel welke een bijdrage leveren bij het verbeteren van eigen regie over het leerproces van studenten en de participerende rol van de WPB.

1.5 Leeswijzer

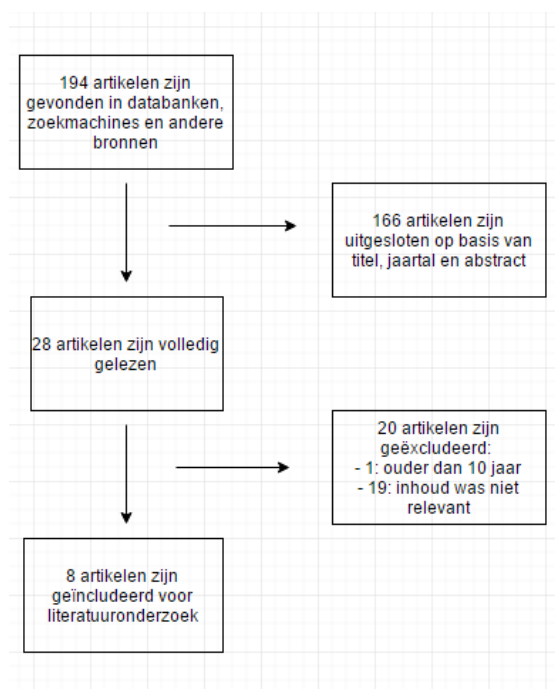
Dit verslag is gebaseerd op literatuurstudie en deelonderzoeken, apart uitgevoerd door de onderzoekers. In hoofdstuk 2 is de literatuurstudie beschreven. In hoofdstuk 3 is antwoord gegeven op deelvraag 2. Dit deelonderzoek is uitgevoerd door Jet Janssen. In hoofdstuk 4 is antwoord gegeven op deelvraag 3, uitgevoerd door Suzanne Verschueren. In hoofdstuk 5 wordt de conclusie beschreven en daarmee antwoord gegeven op de hoofdvraag. Vervolgens komt in hoofdstuk 6 de discussie aan bod. Daarna worden als laatste in hoofdstuk 7 aanbevelingen gegeven naar de afdeling.

2. Literatuurstudie

In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de vraag "Wat zegt de literatuur over de samenwerking tussen student en WPB omtrent de regie van het leerproces?".

2.1 Methode

Voor de literatuurstudie is gebruik gemaakt van een zoekvraag, zoektermen, limits, databanken en geschreven literatuur. In figuur 1 volgt een flowchart van de uitgevoerde selectie. Volgens de beschreven methode zijn 194 artikelen gevonden in databanken, zoekmachines en andere bronnen. Op basis van titel, jaartal en abstract zijn 166 artikelen uitgesloten. Vervolgens zijn 28 artikelen volledig gelezen, waarvan er 20 wederom uitgesloten werden. Uiteindelijk zijn 8 artikelen geïncludeerd voor het literatuuronderzoek. In bijlage 1 worden de zoekstrategieën toegelicht.

Figuur 1. Flowchart selectie artikelen

2.1.1 Zoekvraag

De zoekvraag voor de literatuurstudie: Wat zegt de literatuur over de samenwerking tussen student en WPB omtrent de regie van het leerproces?

2.1.2 Zoektermen

Zoektermen Nederlands	
Student	Eigen regie
Stage	Werk(proces)begeleider)
Samenwerking	(CANMEDS) rollen
Leerklimaat	Coachen
Zorginnovatiecentrum	Verpleegkundige
Verhouding	Relatie
Zoektermen Engels	
Student	Internship
Accompaniment	Collaboration
Work(flow)supervisor	Nurse
CANMEDS	Feedback

Relationship	Learning
Self-directed learning	Communication

Tabel 1 zoektermen

2.1.3 Limits

Inclusiecriteria	Exclusiecriteria
Nederlandstalige literatuur	Publicaties vanaf 2007 zijn bruikbaar
Engelstalige literatuur	

Tabel 2 limits

2.1.4 Databanken en andere bronnen

Databanken	Zoekmachines	Anders
Springerlink	Biep.nu	Leercoaching in het HBO (boek)
Pubmed	ESBO host	
Google scholar		

Tabel 3 databanken

2.2 Resultaten

2.2.1 Eigen regie over leerproces student

Zelfsturend leren vereist vermogen om eigen leerbehoeften te identificeren, te ontwikkelen en een plan te implementeren om zoveel mogelijk kennis op te doen en de eigen voortgang te bewaken. Het leven lang leren kan niet afgedwongen worden omdat het feitelijk een intern gestuurd proces is.

WPB kunnen wel fungeren als rolmodellen voor studenten en hen in staat stellen om onafhankelijk te worden. Zij kunnen technieken toepassen die ondersteuning bieden bij het leren van studenten bij zelfstudie (van Rensburg & Botma, 2015). Er is de mogelijkheid tot het verbinden met zelfsturend leren. Dit betekent openheid tot leermogelijkheden, positief zelfbeeld, initiatief nemen en het laten zien van onafhankelijkheid in het leren (van Rensburg & Botma, 2015).

In het onderzoek van Van Rensburg en Botma, 2015 is aangetoond dat het hebben van kennis en inzicht in het zelfsturende leervermogen van de WPB van cruciaal belang is om te stimuleren in een leven lang leren houding. Het ondersteunen van studenten bij het zelfsturend leren gedurende hun hele carrière zal van invloed zijn op hun kwaliteit als verpleegkundige.

Volgens onderzoek van Mamhidir, Kristofferzon, Hellström-Hyson, Persson en Mårtensson (2014) spelen de WPB een belangrijke rol. Zij zijn betrokken in het proces van ontwikkelen van vaardigheden en skills bij studenten.

Uit dit onderzoek blijkt dat de WPB met behulp van peer learning, dus het leren van medestudenten, ruimte creëert om verantwoordelijkheid voor het eigen leerproces te nemen. En studenten uitdaagt om kritisch te denken.

Bij gebruik van het traditionele toezicht door de WPB, is hun gedrag van invloed op het gedrag van studenten en wordt eigen kennis van de WPB als belangrijk en juist gezien. De WPB laat zien hoe handelingen moeten worden uitgevoerd, observeert daarna studenten en geeft vervolgens langzaam de verantwoordelijkheid aan studenten. (Mamhidir et al., 2014).

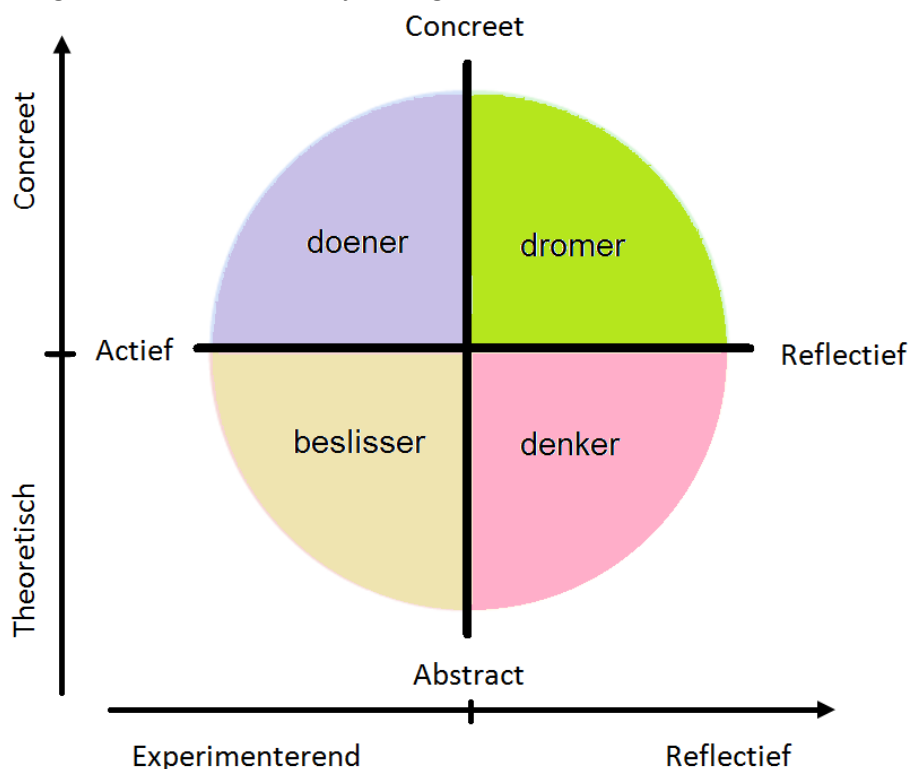
2.2.2 Leerstijlen en het doel ervan

Wil men een leven lang succesvol kunnen leren, dan dient men op de hoogte te zijn van zijn of haar eigen leerstijl. Van der Hoeven (2009) beschrijft "Een leerstijl zegt iets over hoe de student, maar ook de leercoach de juiste manier van leren kiest, over hoe het leren gestuurd en ervaren wordt. Een leerstijl kan veranderen onder invloed van persoonlijke ontwikkelingen en de omgeving" (p. 161).

Er zijn vier soorten leerstijlen:

- de doener → vertrekt vanuit concrete ervaring
- de bezinner → wil vertrekken vanuit observatie en reflectie (dromer)
- de denker → wil in zijn hoofd abstracte begrippen formuleren
- de beslisser → wil de gevolgen testen in de praktijk (van der Hoeven, 2009).

In figuur 2 worden de leerstijlen volgens Kolb nader verklaard.

Figuur 2. leerstijlen volgens Kolb. Overgenomen van Rob Segers website, door Rob Segers, 2014, geraadpleegd via <http://robsegers.blogspot.nl/2014/01/leerstijlen-volgens-kolb-werkvormen.html>

Het voordeel van het samenwerken met studenten met verschillende leerstijlen is dat zij kunnen leren van elkaar. Voor verschillende leervaardigheden zijn verschillende leerstijlen nodig. Een leercoach dient zich bewust te zijn van verschillende leerstijlen. De leercoach ziet hoe studenten het leren aanpakken en reflecteert en bespreekt hun gedrag. De leercoach heeft als doel dat studenten zich bewust worden van de rol van leerstijlen in hun leren. Ze moeten elkaar kunnen aanvullen wanneer zij verschillende leerstijlen hebben en deze kunnen ontwikkelen indien noodzakelijk (van der Hoeven, 2009).

2.2.3 Rol als coach van WPB

De leerstijl van studenten heeft veel invloed op de begeleidingsstijl van de WPB. Zij dienen hun handelen hierop aan te passen. Dit valt onder de rol als coach.

Verpleegkundigen dienen te voldoen aan vijf verschillende rollen; zorgverlener, regisseur, ontwerper, coach en beroepsbeoefenaar. Deze dienen allen toegepast te worden in de praktijk. De rol als coach komt het meest terug in het begeleiden van studenten. Het stimuleren en motiveren van studenten staat hierbij centraal. Ook het geven en ontvangen van feedback speelt een belangrijke rol. Er kan gezegd worden dat men als coach een mentor, gids of raadgever is (van der Hoeven, 2009).

Praktijkgerichte stages hebben als doel studenten de nodige competenties bij te brengen. De WPB begeleiden hen in het aanleren van vaardigheden en vormgeven van het leerproces. Ook wordt gestreefd naar een juiste beroepshouding. Zodra de stage is beëindigd wordt beoordeeld of

studenten wel of niet de juiste competenties hebben getoond en behaald. De WPB heeft in dit proces een belangrijke functie, die onderverdeeld kan worden in drie rollen; opleider, begeleider en beoordelaar (van der Hoeven, 2009).

De opleider creëert leersituaties waarin studenten de kans krijgen om leerdoelen te behalen. Er kan gezegd worden dat de opleider het bijbrengen van competenties als doel heeft.

De WPB speelt in op de persoonlijke ervaringen en eigenschappen van studenten. De persoonlijke ontwikkeling staat centraal. Het begeleiden kan op verschillende manieren worden uitgevoerd; coachen, adviseren en motiveren.

De beoordelaar focust zich op beoordeling en waardering van de behaalde doelen van studenten. De beoordelaar bepaalt hierbij in welke mate studenten voldoen aan de eisen en wat gevolgen zijn voor het leerproces (van der Hoeven, 2009).

Uit onderzoek van Buitenshuis en Wijngaarden (2008) wordt duidelijk dat de begeleidingsstijl van de WPB een grote invloed heeft op het leerproces van studenten. De WPB dient zich aan te passen aan de persoonlijke leerstijl. Om te weten of dit past, dient continu gereflecteerd te worden, ook in dialoog met studenten. Het is van belang dat bij de match van student en stageplaats de verschillen op een correcte manier in kaart gebracht worden. Studenten dienen een kans geboden te krijgen om zich optimaal te kunnen ontwikkelen, ongeacht de stageplaats. De verantwoordelijkheid ligt tijdens het leerproces bij beide partijen. Van belang is dat dit van te voren goed besproken wordt.

2.2.4 Samenwerking tussen student en WPB

Zoals hierboven beschreven heeft de begeleidingsstijl van de WPB een grote invloed op het leerproces van studenten. Ook dient de relatie tussen student en WPB op sociaal gebied optimaal te verlopen. WPB typeren de sociale relatie tussen student en begeleider vaak als een intensieve en informele band. Binnen die band is ruimte voor formaliteit en educatie, maar vooral ook voor sociaal-emotionele steun (Morrison, 2005).

Tijdens de stageperiode is het van belang om veel (praktijk) ervaring op te doen, zodat studenten dit later toe kunnen passen. In de dynamische periode, de overgang van school naar werk, speelt de stage een belangrijke rol. Uit onderzoek van de Jong (2014) blijkt dat begeleiding hierbij zeer belangrijk is.

Uit evaluaties op afdeling Spinnewiel komt naar voren dat vanuit beide partijen een bepaalde houding verwacht wordt, maar dat hier niet altijd aan voldaan wordt. Koballa en Bradbury (2008) beschrijven dat vrijwel altijd een bepaalde spanning tussen student en WPB aanwezig is. Studenten voelen een bepaalde drang om zich te bewijzen tegenover de begeleider. Omdat tijdens de stageperiode een nauw contact is tussen de twee individuen is het belangrijk dat dit goed verloopt. De WPB dient zijn ervaring te delen met studenten, waarop zij weer een proactieve leerhouding aan moeten nemen om deze samenwerking te laten werken (Koballa & Bradbury, 2008).

2.3 Deelconclusie

Wanneer men twee begeleidingsstijlen vergelijkt, komt een verschil naar voren. Bij gebruik van het traditionele toezicht blijkt uit de literatuur dat ambities van de WPB van invloed zijn op het gedrag van de student en wordt de kennis van de WPB als belangrijk en correct gezien. Wanneer de WPB gebruik maakt van 'peer learning' wordt voor de student meer ruimte gecreëerd om verantwoordelijkheid te nemen voor het eigen leerproces.

Een WPB kan als rolmodel fungeren voor een student. Belangrijk is dat een WPB inzicht en kennis heeft in het zelfsturende vermogen om een leven lang leren door studenten te stimuleren.

Iedere student heeft een andere leerstijl. Het voordeel van het samenwerken van studenten met verschillende leerstijlen is dat ze van elkaar kunnen leren. Een leercoach dient zich tijdens de stage bewust te zijn van deze verschillen. Aan de hand van deze kennis kan de leercoach zien hoe studenten het leren aanpakken en samen reflecteren op hun gedrag.

De rol als coach van een verpleegkundige sluit het meest aan op taken van de WPB. Het begeleiden, stimuleren en motiveren staan hierbij centraal. Gezegd kan worden dat als een WPB de taken zoals hierboven beschreven, afwisselend combineert met de begeleidingsvormen er een correcte samenwerking ontstaat. Hierbij is het van groot belang dat regelmatig gereflecteerd wordt door beide partijen.

De samenwerking en sociale band tussen WPB en student blijkt van groot belang. Voor studenten is het belangrijk om tijdens de stage veel (praktijk) ervaring op te doen, zodat zij dit later toe kunnen passen. Om dit goed te laten verlopen dient de WPB zijn ervaring regelmatig te delen met de student, waarop de student een proactieve houding aan moet nemen.

3. Deelvraag 2

In dit hoofdstuk zijn de onderzoeksopzet en resultaten van deelvraag 2 beschreven. Uitgevoerd door Jet Janssen.

3.1 Onderzoeksopzet

Deelvraag 2: “Wat voor mogelijkheden past de WPB toe om de HBO en MBO student te stimuleren en te begeleiden in het nemen van regie in hun leerproces?”

3.1.1 3.1.1. Onderzoek benadering

In dit deelonderzoek is gebruikt gemaakt van een kwalitatieve exploratieve onderzoeksmethode met semigestructureerde interviews. Het was nog niet bekend welke resultaten gevonden gingen worden en welke kant het onderzoek uit zou gaan. Het doel was om ideeën op te doen en het onderzoek te gebruiken als verkenning voor eventueel vervolgonderzoek. Hierbij is gekeken naar belangrijke factoren omtrent het onderwerp, mogelijke relaties hiertussen en achterliggende motivaties. Alle mogelijke uitkomsten werden als waardevol beschouwd (Baarda et al., 2013).

3.1.2 Onderzoekspopulatie

Op ZIC afdeling Spinnewiel zijn 22 werknemers, hiervan zijn 16 WPB. Zij vormden de onderzoekspopulatie binnen dit deelonderzoek.

Gezien de omvang van de populatie is gekozen voor een doelgerichte selectieve steekproef (Baarda et al., 2013). Dit kreeg vorm door middel van inschrijvingen van de WPB van verschillende niveaus (MBO en HBO). De onderzoekspopulatie was hierdoor afhankelijk van de bereidheid van de WPB. Zij zijn benaderd via mail met een uitnodigingsbrief. In tabel 4 worden de inclusiecriteria genoemd (Baarda et al., 2013).

Inclusiecriteria
WPB werkzaam op Spinnewiel
WPB van verschillende niveaus (MBO, HBO)

Tabel 4 in- en exclusiecriteria

De interviews zijn afgenomen tot de saturatie bereikt was. Gezien het tijdsbestek van het onderzoek, werden 7 interviews afgenomen (Baarda et al., 2013).

3.1.3 Dataverzameling

Uit materiaal dat werd verkregen met semigestructureerde interviews werd een idee gevormd over de mogelijke oorzaak van het probleem. Er is gekozen voor deze vorm van interviewen omdat dan dieper ingegaan kon worden op de topics, waardoor het onderwerp meer in kaart gebracht werd. Dit is bij een focusgroep minder het geval, hier komt een groepsstandaard sneller tot stand (Baarda et al., 2013).

De vraag luidde hierbij wat voor rol de WPB heeft en hoe zij begeleiding van studenten aanpakken. Hiervoor is gekozen omdat het in kaart brengen van de huidige situatie onder de WBP centraal staat (Baarda et al., 2013).

Bij dit subtype van open interview is gebruikt gemaakt van een topiclijst. Deze lijst is van te voren vastgesteld naar aanleiding van literatuuronderzoek en gespreksonderwerpen die in loop van de interviews gevormd werden. De volgorde van deze topics lag niet vast. De topiclijst werd door de projectbegeleider en de opdrachtgever gecontroleerd waardoor de validiteit vergroot is (Baarda et al., 2013). Gevormde topics zijn: relatie tot student, begeleidingsvormen, rol als coach, leerstijl student, leerproces en eigen regie. Voor topiclijst zie bijlage 3.

In overleg met de opdrachtgever was de onderzoeker een aantal dagdelen op de afdeling voor het afnemen van de interviews. De eerste twee interviews zijn als proefinterview beschouwd om de validiteit te waarborgen en om te zien of de geïnterviewde de vragen begreep. Dit heeft geen veranderingen aangebracht in de topiclijst, waardoor deze zijn meegenomen in de resultaten (Baarda, van der Hulst & de Goede, 2012).

3.1.4 Data-analyse en kwaliteitswaarborging

De interviews zijn geanalyseerd door middel van thematische analyse van Braun en Clarke (2006). Hierdoor is een methode ontwikkeld voor het identificeren en analyseren van patronen in de gegevens.

Alle interviews zijn opgenomen waardoor de betrouwbaarheid is vergroot (Migchelbrink, 2012). De audio-opnames werden getranscribeerd. Vervolgens zijn hoofd- en bijzaken gesplitst, doordat de onderzoekers gezamenlijk de transcripten actief hebben gelezen, wat de subjectiviteit heeft verkleind (Baarda et al., 2013). Vervolgens zijn de transcripten inductief gecodeerd. In dit proces zijn overeenkomstige codes gevormd tot thema's. In de resultaten zijn de thema's verhelderd door middel van citaten uit de transcripten (Baarda et al., 2013). De transcripten met codering zijn opvraagbaar bij de onderzoeker.

Diegene die zich aangemeld hadden, hebben alvorens het interview begon aangegeven of ze toestemming gaven door middel van informed consent (Baarda et al., 2012).

Tijdens het interview heeft de onderzoeker gelet op de houding van beide partijen en is tussentijds kort samengevat om na te gaan of de verkregen informatie op een juiste manier geïnterpreteerd is door de onderzoeker. Ook zijn tijdens de interviews korte notulen gemaakt door middel van steekwoorden, zodat hier na afloop op terug gekeken kon worden. Hierdoor is de plausibiliteit van het onderzoek vergroot (Hulshof, 2016).

3.2 Resultaten

In totaal zijn 7 interviews afgenomen bij de WPB. Hieronder worden de resultaten beschreven.

3.2.1 Verantwoordelijkheid leerproces legt de WPB bij de student

De respondenten gaven unaniem aan de verantwoordelijkheid voor het leerproces bij de student te leggen. De meerderheid benoemt dat bijvoorbeeld het plannen van gesprekken met de WPB de verantwoording is van de student. Zodra de student geen gesprekken plant, zullen deze in eerste instantie ook niet plaatsvinden. De student dient naar hen toe te komen zodra het niet goed loopt in het leerproces. De verantwoordelijkheid voor het terugkoppelen ligt bij de student volgens de meerderheid van de respondenten.

De meerderheid van hen gaf aan dat ze van studenten verwachten dat zij zelf aangeven wat ze willen leren tijdens de leerdoelenbespreking bij het begin van de dienst. Zij geven echter allen aan te vragen naar wat ze willen en hoe ze dit aan gaan pakken.

Eén van hen gaf aan de leerdoelenbespreking bij de student te laten.

"S ochtends bij het leerdoelen bespreken laat ik het bij hun liggen want het zijn hun doelen, hun willen leren." (respondent 4)

Daarentegen gaf de meerderheid van de respondenten aan te verwachten dat de student hén begeleidt in plaats van andersom. Zij gaven aan te vragen op wat de student aangeeft en hier naar te handelen. Op deze manier worden studenten uitgedaagd en gestimuleerd tot het nemen van eigen regie over het leerproces. Studenten mogen zelf uitzoeken hoe ze het aan gaan pakken. Ook gaf de

meerderheid van de respondenten aan dat de student zijn leerstijl actief aan moet geven naar de afdeling, zodat de WPB hierop kan inspelen.

Zodra een vraagstuk niet beantwoord kan worden door de WPB worden ze verwezen naar theorie of andere hulpmiddelen. Vervolgens is het aan de student om dit terug te koppelen naar de WPB. Enkele van hen vormen deze vraagstukken door de studenten na te laten denken over praktijkgerichte items.

“De student na proberen te laten denken over wat bepaalde dingen inhouden op de afdeling of hoe iemand de linken ziet met theorie en praktijk.” (respondent 1)

3.2.2 Sturing van WPB prominent aanwezig

De respondenten gaven unaniem aan dat ze de studenten te snel sturen binnen hun leerproces. Vragen die ze stellen zijn snel te sturend en bieden “te veel” handvatten aan de student. Daarnaast gaan enkele van hen snel uit van een denkwijze van een student, waardoor ze de regie bepalen.

“Wat ik denk dat voor ons veel een valkuil is, is dat je vaak te veel invult voor een student.” (respondent 1)

Ook benoemden alle respondenten de verantwoordelijkheid over te nemen wanneer een student deze niet neemt. De meerderheid van hen gaat zelf het gesprek aan en plant ze in. In deze gesprekken is de WPB degene die naar de verwachtingen en valkuilen vraagt. Enkele van hen benoemden dat dit de verantwoordelijkheid van de WPB is. Echter benoemt de rest dat dit de verantwoordelijkheid van de student is.

De meerderheid van de respondenten gaven aan dat ze moeite hebben om de studenten te wijzen op het niet nemen van regie. Onduidelijk is voor hen waar de grens getrokken dient te worden met betrekking tot sturing. Ook vragen zij zich af hoe je studenten kan stimuleren, zonder iets over te nemen. Ze willen hier studenten ook ruimte in bieden.

“Want het gevolg is dat als je ziet dat iemand dat niet doet, dat je meer gaat sturen.” (respondent 6)

3.2.3 Het toepassen van verschillende begeleidingsstijlen door WPB

Onder de WPB kwamen verschillende begeleidingsstijlen naar voren. Aan de hand van de literatuur koos de meerderheid voor de rol van persoonlijke begeleider. Sommige van hen gaven aan alle drie de stijlen uit de literatuur toe te passen in de praktijk, zij zijn van mening dat een stage op deze manier is opgebouwd. Ook geven ze aan dit bij een student te kunnen waarnemen. In eerste instantie lopen ze veel mee, maar naarmate de stage vordert kunnen de studenten zelf aan de slag. De minderheid van de respondenten gaf aan zijn bevindingen of mening over vorderingen van het leerproces terug te koppelen naar de student, zo zorgen zij dat de student op de hoogte blijft.

“In het begin neem je iemand mee, leg ik uit waarom ik de eerste twee weken alles voor ga doen. Maar op een gegeven moment verandert dat, dan ga je ze meer aansturen, wat ik net al zei, dan laat je ze dingen doen en dan ga je meer op dat coachen zitten.” (respondent 6)

De helft van de respondenten gaf aan rekening te houden met de niveaus van de studenten. Ook benoemen zij deze samenwerking en begeleidingsstijl samen met de student te bespreken en waar nodig aan te passen. Minder dan de helft gaf aan de studenten ‘in het diepe te gooien’. Onderling gaven zij aan de studenten graag uit te dagen en ze te stimuleren door ze op het leerproces te wijzen of ze te betrekken in leerzame situaties.

“Als ik weet dat een student ergens mee bezig is, bijvoorbeeld voor zijn kwaliteitsopdracht en ik zie dat terug op de werkvloer dan probeer ik ze daar wel in te betrekken.” (respondent 6)

3.2.4 Bekendheid leerstijlen van student bij WPB

De meerderheid van de respondenten gaf aan altijd te vragen naar de leerstijl van de studenten bij aanvang van de stage. Hiermee houden ze rekening in hun begeleidingsstijl. Onderling gaven zij aan op de hoogte te zijn van de leerdoelen en –stijlen van hun eigen student, echter niet van andere studenten. Dit wordt tijdens de leerdoelenbespreking verhelderd door middel van het stellen van vragen. Twee van hen gaven aan meer op de hoogte te willen zijn van andere studenten en hun leerstijlen, zodat zij hier rekening mee kunnen houden.

“Als je wat meer zou weten wat de aandachtspunten van iemand zijn dan kun je daar iets beter op inspelen.” (respondent 1)

Enkele van hen gaven aan weinig tot geen rekening te houden met de leerstijl. Zij zijn van mening dat persoonlijke leerdoelen belangrijker zijn dan een leerstijl. Ook wordt hun begeleidingsstijl niet op de leerstijl aangepast.

3.2.5 Signalering van het niet nemen van eigen regie door WPB

De meerderheid van de respondenten gaf aan dat ze de manier van werken koppelen aan het nemen van eigen regie. Dit wordt kenbaar gemaakt door de manier van verslaglegging en het bewust en actief willen leren. Ook benoemen zij dat als de wil er is, er voldoende te behalen valt op de afdeling. Echter komt het nog regelmatig voor dat studenten geen regie voeren. Dit zijn volgens de WPB studenten die niet plannen, die leerdoelen herhalend aangeven, weinig visueel contact met WPB en geen concrete antwoorden geven op vragen. Enkele van hen zijn van mening dat een student het vrijwel altijd door heeft wanneer geen tot weinig regie wordt gevoerd. Aan de andere kant wordt benoemd dat studenten kunnen ervaren dat ze goed bezig zijn, terwijl dit niet zo is. Zodra de respondenten ze wijzen op valkuilen, ervaren zij dat ze de studenten alles aan moeten dragen voordat actie ondernomen wordt.

“Dat ik vraag hoe ver ben je in je leerproces en dat ze niet echt een duidelijk antwoord kunnen geven.” (respondent 7)

Ook bij de leerdoelenbespreking signaleert de WPB geen eigen regie doordat zij zelf naar verwachtingen en doelen moeten vragen. Hierbij zou de WPB willen zien dat studenten concreter verwachtingen schetsen naar de afdeling.

Door enkele van hen wordt benoemd dat studenten soms in het nauw gedreven worden door tijdsgebrek op de afdeling. Het evaluatiemoment aan het einde van de dienst moet regelmatig overgeslagen worden, waardoor studenten moeilijk kunnen evalueren op leerdoelen. Ook tijdens een dienst worden studenten soms afgewezen.

Studenten die wél opkomen voor het evaluatiemoment, worden als zeer positief ervaren. Volgens de meerderheid van de respondenten zijn dit de studenten die eigen regie voeren. Diegenen die actief willen leren, nemen eigen regie.

3.2.6 Start gemaakt met intervisie voor zorgcoördinatoren niveau 5

Onder de zorgcoördinatoren is een start gemaakt met intervisie die aansluit bij het stimuleren van eigen regie van studenten. Hierin wordt besproken in hoeverre het mogelijk is om consequenties te hangen aan daden en wat daarbij helpend kan zijn.

Een aantal van de respondenten geeft aan moeite te hebben om regels op te stellen voor het nemen

van eigen regie. Enkele respondenten benoemen dat zij allen meer bewust omgaan met studenten die door bepaalde achterliggende gedachten geen eigen regie kunnen nemen.

“Wat ik nu wel meer doe is dat ik meer ga vragen van waar komt het door? Dat je het niet doet?” (respondent 6)

3.2.7 Doorvragen op achterliggende gedachten bij geen eigen regie

De helft van de respondenten gaf aan naar aanleiding van intervisie meer te vragen naar de achterliggende gedachten van studenten bij het niet nemen van eigen regie. Zij benoemden dat zodra de achterliggende gedachten bekend is, hierop aangesloten kan worden door de WPB en andere collega's.

“Je kunt daar dan wel meer op aansluiten, als je weet wat er speelt.” (respondent 6)

3.2.8 Contact tussen collega's over functioneren van student

De meerderheid van de WPB gaf aan tevreden te zijn over de onderlinge communicatie tussen collega's op de afdeling. Zij gaven aan dat er soms onderling contact is tussen collega's over de voortgang van studenten. Ook gaven zij aan dat, zodra zij merken dat een student niet goed functioneert, zij dit terugkoppelen naar de WPB. Zodra de stage vordert zal de WPB informatie vaak uit de terugkoppeling met collega's halen.

“Soms dan vraag ik ook wel eens een collega van heb je iets gehoord of gezien? Of is je iets opgevallen?” (respondent 4)

Enkele van hen gaven aan graag wat meer onderling contact te zien tussen collega's. Zij gaven aan dat dit nu nog vaak terloops gedaan wordt. Door meer contact zouden zij meer op de hoogte zijn van de studenten.

“Dat doe ik ook wel. Maar ik denk dat we dat met z'n allen soms wat meer mogen doen.” (respondent 2)

3.3 Deelconclusie

De WPB benoemden in eerste instantie allemaal de verantwoordelijkheid voor het leerproces bij studenten te laten. Later werd gezegd dat de WPB te veel stuurt, te snel de verantwoordelijkheid overneemt en het moeilijk vindt om grenzen aan te geven richting de student. Hierdoor is er weinig ruimte voor het nemen van regie binnen het leerproces voor studenten.

Er worden verschillende begeleidingsstijlen toegepast door de WPB, ze benoemden unaniem te willen voorzien in de behoeften van studenten. Daarnaast weet ook een groot deel van de WPB wat voor leerstijl en valkuilen zijn of haar student heeft en hoe ze hier op in kunnen spelen. Zij zorgen ervoor dat studenten en hun behoeften altijd centraal staan in hun begeleiding.

Bij de WPB zijn een aantal valkuilen bekend waardoor studenten geen eigen regie nemen. Vaak ervaren studenten veel eigen regie, terwijl dit in de ogen van een WPB niet zo is. De WPB moet vaak vragen naar verwachtingen, terwijl dit eigenlijk van studenten verwacht wordt. Er kan geconcludeerd worden dat de WPB ervaart studenten erg te moeten sturen in het leerproces, terwijl studenten zich hier niet bewust van zijn.

Vragen naar de achterliggende gedachten voor het niet nemen van regie, was voorheen nog niet vaak aan de orde bij een groot deel van de WPB. Echter door de start van intervisie worden deze redenen vaker en bewuster meegenomen in het leerproces van studenten. Zo spelen enkele van hen dit door naar collega's op de afdeling, zodat hier rekening mee gehouden kan worden. Een deel van hen zou deze terugkoppeling tussen collega's vaker willen zien.

4. Deelvraag 3

In dit hoofdstuk worden de onderzoeksopzet en resultaten van deelvraag 3 beschreven. Uitgevoerd door Suzanne Verschueren.

4.1 Onderzoeksopzet

Deelvraag 3: “Hoe neemt de HBO en MBO student zijn of haar eigen regie in het leerproces?”

4.1.1 Onderzoeksbenadering

In dit deelonderzoek is gekozen voor kwalitatief verkennend onderzoek door middel van focusgroep gesprekken. Er was bij de onderzoeker nog geen idee van de huidige situatie. Uit het materiaal dat verzameld is, is een idee ontstaan van wat de studenten toepassen bij het nemen van eigen regie binnen het leerproces. (Baarda et al., 2013).

4.1.2 Onderzoekspopulatie

Op ZIC afdeling Spinnewiel lopen 11 studenten stage. Zij zijn allen van verschillende opleidingsniveaus en lopen een verschillend aantal weken stage.

De studenten die een beroeps oriënterende stage (BO) volgen zitten in het eerste jaar van hun opleiding en zijn meestal 10 dagen op de afdeling. In deze 10 dagen staat meekijken en oriënteren in het verpleegkundig beroep centraal.

De regie over hun eigen leerproces staat op de achtergrond, daarom is besloten om deze studenten te excluderen in het onderzoek, evenals de WPB. Zie tabel 5.

Inclusiecriteria	Exclusiecriteria
HBO en MBO studenten	Studenten die een BO stage lopen
BBL en BOL studenten	

Tabel 5 in- exclusiecriteria

Er is gekozen voor een niet-gerichte selecte steekproef, dit omdat er een zo representatief mogelijk beeld is verkregen van alle studenten (Baarda et al., 2013).

Binnen deze steekproef is vervolgens gekozen voor een gelegenheidssteekproef. Omdat de onderzoeker wist dat op woensdagmiddag minimaal 4 studenten van Fontys en minimaal 2 ROC studenten op de afdeling zijn bestond voor deze studenten de mogelijkheid om deel te nemen aan de focusgroep. Donderdag is een lesdag voor studenten van Avans, op deze dag vond de andere focusgroep plaats. Doordat er twee focusgroepen zijn gevormd bestond voor de studenten voldoende mogelijkheid om deel te nemen. De deelname was afhankelijk van bereidheid van studenten. Deze is verkregen door het persoonlijk benaderen van studenten door de onderzoeker tijdens hun lesdag, om hen uitleg te geven over het onderzoek, de focusgroep en het doel ervan. (Baarda et al., 2013).

4.1.3 Dataverzameling

De data is verzameld door middel van twee focusgroepen. Het voordeel hiervan is dat reacties van informanten vaak inspirerend kunnen werken bij andere informanten. Belangrijk is dat een ongedwongen sfeer gecreëerd wordt en dat de participanten in de discussie beïnvloedt worden (De Jong et al., 2015). Er is gebruik gemaakt van de interactie tussen studenten om bredere en diepere informatie te verkrijgen dan wanneer een individueel interview afgenomen zou worden (Migchelbrink, 2012). Daarnaast was het prettig om een focusgroepgesprek te organiseren omdat er dan veel studenten tegelijkertijd benaderd konden worden, waardoor dit gemakkelijker binnen het tijdsbestek van het onderzoek viel (Baarda et al., 2013).

Om iedere student de mogelijkheid te bieden zijn mening te vertellen en om te zorgen dat genoeg diversiteit in inzichten verkregen werd was het wenselijk dat de focusgroep bestond uit minimaal 6

en maximaal 12 personen. De bijeenkomst mocht maximaal 1,5 uur duren. Zo wilde de onderzoeker zorgen dat de studenten en facilitator niet moe werden en de aandacht zou verminderen. Dit zou ten koste kunnen gaan van de resultaten (Migchelbrink, 2012).

Het faciliteren gebeurde aan de hand van een topiclijst. De inhoudsvaliditeit is vergroot doordat de topiclijst door de opdrachtgever en projectbegeleider is gecontroleerd en goedgekeurd (De Jong et al., 2015). De topics zijn: eigen regie, leerproces, relatie tot WPB, begeleidingsvormen en leerstijl student. Zie bijlage 4.

Tijdens de focusgroepen is de medeonderzoeker als notulist en opnamebegeleider aanwezig geweest. Er is gebruik gemaakt van audio/video opname. Hiervoor is gekozen omdat de onderzoeker de studenten niet goed genoeg kende en het voor haar onmogelijk was om op basis van alleen audio opnames de studenten te herkennen. Om privacy van de deelnemers te waarborgen zijn de opnames alleen gebruikt voor het huidige onderzoek. Door het tekenen van een informed consent alvorens de focusgroepen gaven zij toestemming voor het opnemen tijdens de focusgroep en voor het schenden van privacy voor zover dat noodzakelijk was voor het onderzoek (De Jong et al., 2015).

4.1.4 Data-analyse en kwaliteitswaarborging

De focusgroepen zijn geanalyseerd door middel van thematische analyse. Door middel van deze fasen zijn patronen geïdentificeerd en geanalyseerd (Braun & Clarke, 2006). De focusgroepen zijn getranscribeerd. Vervolgens zijn hoofd- en bijzaken door de onderzoeker gesplitst. De thema's binnen de data zijn geïdentificeerd door middel van inductieve benadering, omdat de codering afhing van de antwoorden die verkregen zijn (Baarda et al., 2013).

Door middel van opnames kon er worden getranscribeerd. Doordat de onderzoekers deze opnames eindeloos konden afspelen en beluisteren konden zij tot betrouwbare resultaten komen (Baarda et al., 2013). Door het gebruik van de opnameapparatuur en het transcriberen van de focusgroepen is de plausibiliteit van het onderzoek vergroot (Munten, Verhoef & Kuiper, 2016). De transcripten met codering zijn opvraagbaar bij de onderzoeker.

Er is gebruik gemaakt van een member check. De onderzoeker heeft de getranscribeerde stukken en/of samenvatting naar de studenten opgestuurd en gevraagd of het naar waarheid was geïnterpreteerd (Baarda et al., 2013). Daarnaast zijn de gegevens op verschillende manieren verzameld. De geloofwaardigheid is hierdoor vergroot (Munten et al., 2016).

Er is gebruik gemaakt van 'peer debriefing'. De onderzoeker heeft haar medestudenten/collega's gevraagd of zij het stuk willen nakijken op interpretaties van de onderzoeker (Boeije, 2014), waardoor de verifieerbaarheid vergroot is (Munten et al., 2016).

4.2 Resultaten

Van de 10 studenten op afdeling Spinnewiel hebben er 9 deelgenomen aan dit deelonderzoek. Zie tabel 6. Aan de hand de thema's worden de resultaten beschreven.

Niveau	Studenten
HBO	1, 2, 3, 5, 6, 7 en 8
MBO	4 en 9

Tabel 6 student en niveaus

4.2.1 Verwachtingen over stage uitspreken naar WPB en vice versa

De meerderheid van de studenten gaf aan dat verwachtingen van WPB en verwachtingen van studenten duidelijk met elkaar zijn besproken. Dat gebeurde bij de meerderheid van de studenten direct bij het eerste contractgesprek. Dit wordt door de studenten als prettig ervaren.

"Je moet op een lijn zitten qua verwachtingen met je werkprocesbegeleider om regie te kunnen bewaren."

(Student 6)

Eén student gaf aan dat voor haar niet duidelijk is wat van haar verwacht wordt, maar dat duidelijkheid over verwachtingen van haar wel het belangrijkste is om eigen regie te kunnen nemen.

"Puzzelen wat de verwachting van mij is en waar ik aan moet voldoen."

(Student 9)

4.2.2 Randvoorwaarden voor het nemen van regie

Wanneer het gaat om randvoorwaarden voor het nemen van regie komen een aantal aspecten naar voren.

Als eerste gaf de meerderheid van de studenten aan dat initiatief nemen erg belangrijk is. Initiatief in het stellen van vragen, in het bespreken van leerdoelen en acties die daarbij horen, zelf het leerrendement creëren en niet afwachten tot je begeleider iets voorstelt of doet.

Daarnaast vinden studenten dat de omgeving waarin je leert gezond moet zijn, op een ZIC kun je beter initiatief nemen dan op een "gewone" afdeling, er is meer ruimte voor het leerproces.

Ook zei iets meer dan de helft van de studenten dat bewust leren belangrijk is binnen je leerproces. Het bewust bezig zijn met leerdoelen iedere dag, het tussendoor terugkoppelen naar de WPB om het leerproces inzichtelijk te maken en jezelf bewust te maken door eerst na te denken en dan pas doen.

"Wanneer het automatisch handelen wordt leer je niet meer bewust."

(Student 2)

Als laatste gaf één student duidelijk aan dat tijd voor haar erg belangrijk is. Dat ze genoeg ruimte en tijd wil krijgen voor het nemen van initiatief en het nemen van eigen regie.

"Je moet tijd krijgen om zélf de stap te kunnen nemen."

(Student 7)

4.2.3 Verschillen in mening over leerstijlen en het gebruik van het stagewerkplan

Alle studenten gaven aan dat hun leerstijl duidelijk staat vermeld in het stagewerkplan (SWP). Tijdens contractgesprekken die plaats hebben gevonden in het begin van de stage werd het SWP en de leerstijl van de student besproken. Hierdoor is de leerstijl duidelijk gemaakt naar de WPB en konden

andere werknemers in dit SWP kijken indien nodig. De studenten zeggen dat zij hun leerstijl nooit letterlijk benoemen voordat zij aan de dienst beginnen.

“In zo’n contractgesprek vertel ik wat zo’n leerstijl voor mij inhoudt en wat de vraag van begeleiding hierbij is.”

(Student 7)

Elke student is zich bewust van zijn of haar eigen leerstijl. Iets minder dan de helft zei een doener te zijn. Zij gaven aan dat zij wel worden gecoacht om bewust te zijn waarom zij bepaalde handelingen op een bepaalde manier doen en het ook belangrijk vinden om uitgedaagd te worden. Eén student vindt van zichzelf dat zij van doener naar denker zou moeten groeien.

Een aantal studenten zei dat hun leerstijl de afgelopen jaren is veranderd en het erg prettig te vinden om met leerstijlen te werken omdat dit een openbaring kan zijn voor zowel de student als de WPB. Zij gaven aan de afgelopen jaren van denker naar bezinner te zijn gegaan.

“ik vind het erg fijn dat iemand mij uitlegt en laat zien hoe iets moet en ik het vervolgens zelf mag doen.”

(Student 7)

Het maken van een SWP wordt door de studenten verschillend ervaren. Enkele gaven aan dat zij sterk vasthouden aan de leerdoelen die zij hebben opgesteld in het SWP in het begin van de stage. De andere studenten zeiden juist dat zij niets hebben aan het SWP en deze niet meer hebben gebruikt.

“Ik weet wat ik wil leren, daar heb ik mijn stagewerkplan niet voor nodig.”

(Student 6)

4.2.4 Verschillende ervaringen omtrent voortgangsgesprekken

Eén student is van mening dat het aangaan van een gesprek soms lastig is op de afdeling. Zij gaf aan dat zij meerdere keren per dag aan haar WPB moet vragen om in gesprek te gaan. Ze vertelde dat ze haar vraag voor een gesprek blijft herhalen tot zo’n gesprek heeft plaatsgevonden maar vindt het wel lastig om er steeds achteraan te moeten gaan. Daarnaast vindt zij dat het hierdoor extra moeilijk wordt gemaakt om eigen regie in het leerproces te kunnen nemen. Zij vindt een gesprek dus wel van belang om de WPB op de hoogte te houden van haar leerproces, maar door de moeite die het kost om dit te plannen heeft het niet de hoogste prioriteit.

Meer dan de helft van de studenten vindt het belangrijk om regelmatig in gesprek te gaan met de WPB om te kunnen vertellen hoe je ervoor staat en wat je nog wil en moet gaan doen omtrent de leerdoelen en het leerproces. In deze gesprekken krijgen zij ook vaak tips van de WPB waar zij mee aan de slag kunnen gaan.

“Als je ergens niet uitkomt is er altijd ruimte voor een gesprek met de werkprocesbegeleider.”

(Student 8)

4.2.5 Tevredenheid over begeleidingsstijl van WPB

Wanneer het over de begeleidingsstijl van de WPB gaat zijn alle studenten tevreden. Er is verteld dat de WPB zich aanpast aan de behoeftes van de student, hij of zij erg betrokken is in het leerproces en dat de samenwerking tussen student en WPB als positief wordt ervaren. Eén student gaf aan dat hij vindt dat zijn begeleider hem voldoende uitdaagt en hem zelf laat nadenken in plaats van alles voor te kauwen.

De meerderheid van de studenten vindt het goed dat zij deze stage gekoppeld zijn aan een vaste WPB. Zij gaven aan dat de WPB iets meer op de hoogte is van het leerproces dan de “dagelijkse” begeleiders. Hierdoor is de WPB in staat om dieper in te gaan op leerdoelen die studenten aangeven en daardoor gerichtere feedback te kunnen geven dan andere begeleiders.

Eén student merkt een groot verschil omtrent begeleiding met vorige stages. Haar ervaringen met vorige WPB waren negatief. Zo had zij in haar eerste stage geen eigen begeleider en in de stage erna had zij een begeleider die maar 16 uur werkte. In deze stage is dat veel beter geregeld gaf zij aan.

“Nu heb ik een begeleider waar ik wekelijks mee samenwerk. Dit vind ik erg goed.”
(Student 6)

Daarnaast gaf diezelfde student samen met nog een andere student aan dat zij de WPB fijn vinden voor de basis, maar dat het voor hen ook van belang is dat ze vanuit meerdere kanten beoordeeld worden.

Een klein deel van de studenten gaf aan dat zij (te) los worden gelaten binnen het leerproces. Dit ligt volgens een student aan de ervaring die zij al heeft binnen de zorg. Iemand anders gaf aan dat zij dit niet als vervelend ervaart omdat zij haar WPB toch wel weet te vinden. Eén student gaf aan dat er heel veel sturing binnen haar leerproces is vanuit de WPB.

4.2.6 Ontbrekende vaardigheden bij studenten in het nemen van regie

Wanneer het gaat om eigen regie nemen in het leerproces zijn sommige aspecten voor de student soms lastig.

Als eerste gaf iets minder dan de helft van de studenten aan dat assertiviteit bij hen nog meer tot uiting mag komen. Zij mogen duidelijker aangeven aan hun WPB wat ze willen leren en doen.

Daarnaast zei een aantal studenten dat zij soms moeite hebben met plannen en het bepalen van de volgende stap. Eén van hen gaf vervolgens aan dat hij vindt dat een begeleider moet bewaken of je op schema ligt.

Ook wordt het denkproces van de student niet kenbaar gemaakt naar de begeleider gaven een paar studenten aan. Ze weten veel en hebben kennis over bepaalde onderwerpen maar koppelen dit altijd niet terug naar de begeleider.

“Werkbegeleider roept me terug als ik ‘zomaar’ te werk ga.”
(Student 2)

4.2.7 Knelpunten voor het nemen van regie binnen het eigen leerproces

Waar de meerderheid van studenten tegenaan loopt is drukte op de afdeling. Daardoor is bijvoorbeeld het plannen van het evaluatiemoment, wanneer studenten halve diensten hebben, lastig. Hier wordt in een hele dienst wel tijd voor vrij gemaakt. Ook wanneer er op een dag heel veel afspraken gepland staan is het evalueren moeilijk te plannen.

“Door drukte ‘s ochtends denk ik zelf vaak: we doen het wel later op de dag.”
(Student 1)

Een paar studenten zeiden dat begeleiders vaak zoveel afspraken op een dag hebben dat zij zelf ook aangeven geen tijd meer te hebben voor het begeleiden van studenten. Daar komt bij dat volgens een aantal studenten niet gekeken wordt wat voor andere afspraken gepland staan in de dag planning. Eén student vertelde dat hierdoor gesprekken met haar WPB vaak na het einde van de dienst gepland worden. Door deze drukte is het voor de studenten vaak onmogelijk om van de afdeling af te gaan of om aan een leerdoel te werken.

“Wanneer er geen goede bezetting is gaat dat ten kostte van ons eigen leerdoel.”
(Student 5)

Een minderheid van de studenten gaf aan dat het meekijken of doen van een artsensite of MDO moeilijk is met plannen omdat iedereen dit als leerdoel heeft. Ook het meelopen met een specialist is moeilijk te plannen en duurt een aantal weken. Dit maakt het soms lastig om de regie te bewaren. Alle studenten van hogeschool Avans gaven aan dat het meekijken met een grote artsensite nooit kan omdat zij op die dag studiewerkdag hebben en 's middags niet op de afdeling zijn.

De studenten waren het unaniem eens dat deze zaken waar zij tegenaan lopen geen onwil is vanuit de begeleiding.

4.3 Deelconclusie

Voor studenten zijn een aantal randvoorwaarden van belang in het kunnen nemen van eigen regie in het leerproces. Studenten ervaren het als prettig wanneer duidelijke verwachtingen worden uitgesproken van WPB naar student en andersom. Zelf nemen van initiatief en een optimale leeromgeving is wat zij ook nodig hebben. Daarnaast is het belangrijk om bewust te kunnen leren en tijd en ruimte te krijgen.

Ook in gesprek gaan is voor studenten belangrijk. Zij kunnen in deze gesprekken vertellen hoe zij ervoor staan en wat ze nog moeten/willen doen voor hun leerdoelen. Echter zeggen studenten ook dat het plannen van deze gesprekken lastig is en het daarom soms moeilijk is om de regie te behouden. Ze geven aan dat het fijn is om met leerstijlen te werken. Het is voor hen duidelijk wat voor leerstijl zij hebben en waarom deze is veranderd of moet veranderen. De leerstijl is voorafgaand aan de stage duidelijk kenbaar gemaakt, in een contractgesprek naar de WPB. Door middel van het SWP werd de leerstijl kenbaar gemaakt naar de afdeling. Uit de resultaten blijkt dat sommige studenten het SWP gedurende de hele stage nodig hebben voor het behouden van de regie. Echter zeggen anderen dit naarmate de stage vordert niet meer te gebruiken.

Geconcludeerd kan worden dat de begeleiding van WPB als positief ervaren wordt en belangrijk is bij het kunnen nemen van regie. De WPB past zich aan aan de behoefte van student, is betrokken en zorgt voor uitdaging. Ook vinden studenten het goed dat zij vanuit meerdere kanten beoordeeld worden. Echter, soms worden de studenten ook te los gelaten door de WPB wat niet altijd als prettig ervaren wordt.

Er kan geconcludeerd worden dat studenten voor het behouden van de regie van zichzelf vinden dat zij meer assertief moeten zijn, meer terugkoppeling moeten geven aan de begeleider, het denkproces meer kenbaar mogen maken en mogen groeien in het plannen. Als laatste benoemden de studenten een aantal valkuilen van de afdeling. Door tijdsdruk gaat het evaluatiemoment in halve diensten regelmatig verloren, wordt het behalen van leerdoelen erg lastig en het plannen van samenwerking met specialisten op de afdeling is lastig. Hierdoor is het moeilijk om competenties te behalen.

5. Conclusie

Wat heeft de HBO en MBO student binnen het Zorg Innovatie Centrum (ZIC) Spinnewiel Damast nodig om de regie te pakken voor zijn of haar leerproces en welke rol heeft de werkprocesbegeleider hierin?

Allereerst wordt geconcludeerd dat studenten algemene verwachtingen omtrent stage duidelijk uitgesproken willen hebben met de WPB. Studenten benoemen randvoorwaarden in het nemen van regie. Wat duidelijk naar voren komt is dat zij bewust willen leren en tijd en ruimte willen krijgen om zelf initiatief te nemen in het leerproces. Vanuit de WPB komt naar voren dat zij deze verantwoordelijkheid bij de student willen leggen. Echter sturen zij allen teveel waardoor het nemen van eigen regie binnen het leerproces moeilijk is voor studenten. De literatuur zegt dat bij een coachende rol het adviseren en motiveren centraal staat (van der Hoeven, 2009). Deze taak willen alle WPB graag vervullen. In de praktijk is dit lastig te realiseren.

De studenten benoemen dat zij tevreden zijn met de begeleiding van de WPB. Zij geven aan dat ze de samenwerking als positief ervaren. Het voeren van gesprekken vinden zij belangrijk. Echter is dit soms moeilijk te plannen. De WPB willen voorzien in de behoeften van studenten, hierop wordt de begeleidingsstijl aangepast. De WPB zeggen te vaak te moeten vragen naar verwachtingen van studenten, terwijl dit hun taak is. Studenten benoemen veel eigen regie te ervaren, terwijl de WPB dit mist. Er kan geconcludeerd worden dat de WPB ervaren studenten erg te moeten sturen in het leerproces terwijl zij zich hier niet bewust van zijn. Vanuit de literatuur komt naar voren dat de WPB zijn ervaring dient te delen met studenten, waarop zij weer een proactieve leerhouding aan moeten nemen om de samenwerking te laten werken (Koballa & Bradbury, 2008).

De studenten vinden het van belang om aan de hand van hun leerstijl te werken. Zij zijn zich allen bewust van de leerstijl en waarom deze veranderd is of zou moeten worden. Daarnaast is de WPB op de hoogte van de leerstijl en valkuil van studenten, hierdoor staan de behoeften van studenten centraal in hun begeleiding. De rest van de afdeling is op de hoogte van de leerstijl door de leerdoelenbespreking bij aanvang van de dienst. Van der hoeven (2009) beschrijft dat de leercoach zich bewust dient te zijn van de leerstijl, zo kan de leercoach zien hoe studenten het leren aanpakken en kan gereflecteerd worden op het gedrag.

De leerstijl wordt bij aanvang van de stage kenbaar gemaakt door middel van het SWP. Sommige studenten hebben het SWP gedurende de hele stage nodig voor het behouden van regie, andere benoemen dit niet meer te gebruiken.

Gebleken is dat de WPB door de start van intervisie vaker vraagt naar achterliggende gedachten omtrent het niet nemen van regie bij studenten. Hierdoor kan dit bewuster meegenomen worden in het leerproces van studenten. Slechts enkele van hen spelen dit door naar de afdeling zodat hier rekening mee gehouden kan worden door collega's. De verwachting is dat zodra meerdere van hen dit doen, nog beter afgestemd kan worden op de behoefte van studenten.

Geconcludeerd kan worden dat studenten duidelijk van zichzelf weten welke vaardigheden niet goed ontwikkeld zijn. Zij communiceren dit niet door naar de WPB, waardoor het nemen van eigen regie soms stagneert. Vanuit de literatuur komt naar voren dat het vermogen tot zelfsturend leren vereist de eigen leerbehoefte te identificeren, ontwikkelen en te implementeren om kennis op te doen en de eigen voortgang te bewaken (van Rensburg & Botma, 2015). Als laatste komen vanuit de studenten een aantal valkuilen van de afdeling naar voren waardoor het nemen van regie bemoeilijkt wordt.

6. Discussie

In dit hoofdstuk komen de sterkte en zwakke punten aan bod.

Het onderzoek is vlot verlopen. Er is ten alle tijden een duidelijke vorm van communiceren gebruikt en afspraken zijn nagekomen.

Wanneer de onderzoekers te veel taken van elkaar overnamen werd dit besproken en vervolgens ruimte geboden. Ook de communicatie richting de afdeling verliep voorspoedig. Bij vragen en of opmerkingen werd direct gereageerd. Ook de input vanuit werknemers en studenten werd als positief ervaren. Een van de onderzoekers fungeerde voorheen als stagiaire op de afdeling, waar het onderwerp speelt. De vraag kwam vanuit de afdeling.

6.1.1 Discussiepunten literatuuronderzoek

Het onderwerp eigen regie is een actueel en veelbesproken onderwerp binnen de literatuur. Hierdoor was het voor de onderzoekers gemakkelijk om concrete literatuur te vinden die gericht was op het onderwerp. Allereerst zijn de onderzoekers op zoek gegaan naar systematische reviews, omdat deze het hoogste level van evidence behalen (Cox et al., 2012). Echter zorgde dit voor geen hits, waardoor de validiteit en betrouwbaarheid van de literatuur niet optimaal zijn. De onderzoekers hebben literatuur die gepubliceerd werd vóór 2007 niet geïnccludeerd, waardoor de geloofwaardigheid van het onderzoek vergroot is (Cox et al., 2012).

6.1.2 Discussiepunten praktijkonderzoek WPB

Sterk

Vanuit de literatuurstudie is een topiclijst gevormd. Deze topiclijst is vervolgens toegepast bij het afnemen van de interviews. Naarmate de interviews vorderden is de saturatie bereikt, waardoor de resultaten overdraagbaar waren. Dit heeft de betrouwbaarheid en validiteit vergroot (Cox et al., 2014).

Voorafgaand aan de interviews zijn de WPB via mail met een uitnodigingsbrief benaderd. Dit kreeg vorm in een doelgerichte selectieve steekproef met werknemers. Daarmee is de verplaatsbaarheid vergroot (Cox et al., 2012). Naast de uitnodigingsbrief is ook gebruik gemaakt van informed consent (Migchelbrink, 2012).

De eerste twee interviews zijn beschouwd als proefinterviews om de validiteit en plausibiliteit te waarborgen en om te zien of de respondent de vragen heeft begrepen (Baarda, van der Hulst & Goede, 2012). Deze interviews zijn later in het onderzoek geïnccludeerd omdat ze overeen kwamen met de overige interviews. Alle interviews zijn opgenomen met opnameapparatuur en vervolgens getranscribeerd. Doordat letterlijk is opgeschreven wat is gezegd is de kans op vertekening verkleind. Tijdens de interviews is continu kort samengevat om te kijken of de onderzoeker de informatie goed geïnterpreteerd heeft. Ook zijn korte notulen gemaakt aan de hand van steekwoorden, zodat hier op teruggekeken kon worden. Hiermee is de geloofwaardigheid en verifieerbaarheid vergroot. (Baarda et al., 2013).

Zwak

De onderzoeker heeft door tijdsgebrek en beperkte contactmogelijkheden geen membercheck uit kunnen voeren bij de interviews. Dit kan effect hebben op de geloofwaardigheid (Cox et al., 2012). Doordat in eerste instantie weinig reactie kwam op de uitnodigingsbrieven, heeft de onderzoeker gekozen om de teamleidster in te schakelen. Zij heeft gezorgd voor voldoende respondenten. Dit heeft mogelijk een effect op de verplaatsbaarheid. Doordat de onderzoeker eerder stage heeft gelopen op de afdeling, was zij bekend met de respondenten wat mogelijk de betrouwbaarheid heeft beïnvloed (Baarda et al., 2013).

6.1.3 Discussiepunten praktijkonderzoek studenten

Sterk

Eveneens als bij de interviews is een topiclijst gevormd uit de literatuur, die gecontroleerd is door de opdrachtgever en projectbegeleider, wat de validiteit heeft vergroot (De Jong et al., 2015).

Vervolgens is deze ingezet bij het afnemen van de focusgroepen. De studenten zijn alvorens de focusgroepen van start zijn gegaan benaderd door de onderzoeker met uitleg over het onderwerp en de focusgroepen. Vervolgens hebben zij de mogelijkheid gehad om zich in te schrijven via de mail. Dit is verlopen volgens een niet-gerichte selectie gelegenhedssteekproef. Dit zorgde voor een vergroting van de verplaatsbaarheid (Cox et al., 2012). Bij aanvang van de focusgroepen hebben studenten toestemming gegeven voor het gebruiken van hun gegevens door middel van informed consent (Migchelbrink, 2012).

Bij beide focusgroepen is gebruik gemaakt van opnameapparatuur. Doordat de onderzoeker de opnames eindeloos kon beluisteren en afspelen om te transcriberen, werd de kans op vertekening verkleind. Tijdens de focusgroepen is tussentijds samengevat waardoor studenten aan konden geven of de onderzoeker de resultaten juist had geïnterpreteerd. Ook is na de focusgroepen een member check uitgevoerd. Hierdoor is de geloofwaardigheid en verifieerbaarheid van de focusgroepen vergroot (Baarda et al., 2013). Er is gebruik gemaakt van peer debriefing, wat de verifieerbaarheid heeft vergroot (Munten et al., 2016).

Zwak

De focusgroepen hebben vorm gekregen door middel van een gelegenhedssteekproef. De focusgroepen konden in verband met tijdsgebrek en beperkte contactmomenten alleen op de studiewerkdagen plaatsvinden. Dit kan mogelijk effect hebben op de verplaatsbaarheid (Cox et al., 2012).

Tijdens de focusgroepen is het mogelijk dat studenten een sociaal wenselijk antwoord hebben gegeven, of niet tot weinig aan bod zijn gekomen door een dominante student. Dit heeft effect op de validiteit en verifieerbaarheid. Voor de onderzoeker was dit een primeur voor het leiden van een focusgroep, waardoor de kans bestaat dat niet alle relevante onderwerpen even goed aan bod zijn gekomen (Baarda et al., 2013).

Niet alle studenten waren in de mogelijkheid tot deelnemen aan de focusgroepen wat resulteerde in minder dan 6 studenten per focusgroep. De verplaatsbaarheid kan hiermee geschaad worden (Migchelbrink, 2012).

7. Aanbeveling

Aanbevelingen	
1.	Meer bewustheid brengen onder studenten door WPB over het niet nemen van regie
	Voorafgaand aan de stage worden de voortgangsgesprekken door samenwerking tussen WPB en student ingepland. Deze zullen eens in de vier weken plaatsvinden. Van belang is dat tijdens deze gesprekken het SWP wordt besproken. Aan de hand van de opgestelde leerdoelen van studenten, wordt besproken hoe ver zij staan in het leerproces en wat nog nodig is. De literatuur benoemt dat de WPB zijn ervaring met studenten dient te delen, waarop studenten opnieuw een proactieve leerhouding aan dienen te nemen. Op deze manier kan een samenwerking slagen (Koballa & Bradbury, 2008).
2.	Alle werknemers dienen deel te nemen aan intervisie
	Het voortzetten van de intervisie. Echter dient deze opgestart te worden bij alle werknemers. Deze intervisie dient in fases toegepast te worden. Hierbij staat het onderwerp doorvragen centraal. Met name het doorvragen op achterliggende gedachten bij geen eigen regie wordt nader bekeken. Door te reflecteren en met elkaar in conclaaf te gaan tijdens een bijeenkomst, kan dit zowel de interactie binnen als buiten de groep verbeteren. Door met een grote groep in gesprek te gaan worden onbewust tal van oplossingen aangedragen, waardoor dit het vertrouwen in het oplossend vermogen versterkt (Hornman, Dilven & van Leeuwen, 2009)
3.	Terugkoppeling vanuit WPB over achterliggende gedachte van de student bij geen eigen regie dient vaker voor te komen
	Standaard terugkoppeling vanuit de WPB of studenten zelf naar collega's op de afdeling. Dit dient tevens altijd in overleg te gaan met studenten. Op deze manier staan de behoeften van studenten centraal en kan hier beter op worden afgestemd.
4.	Valkuilen van de afdeling moeten worden aangepakt
	Stel een maximum in voor het aantal afspraken per dag voor medewerkers, zodat voldoende ruimte wordt gecreëerd in het nemen van eigen regie over het leerproces door de student. Ook dient een vast tijdstip gecreëerd te worden voor het evaluatiemoment in halve diensten. Op deze manier is er voor studenten ruimte om leerdoelen te bespreken, hierop te reflecteren en acties uit te zetten. Dit krijgt dezelfde vorm als het vaste evaluatiemoment bij hele diensten.
5.	Vervolgonderzoek
	Er dient vervolgonderzoek te worden uitgevoerd naar de terugkoppeling tussen student en WPB door implementatie van de genoemde aanbevelingen.

Tabel 7 Aanbevelingen

Literatuur

- Baarda, D. B., van der Hulst, M., de Goede, M. P. M. (2012). *Basisboek interviewen: handleiding voor het voorbereiden en afnemen van interviews*. Groningen/Houten, Nederland: Noordhoff Uitgevers.
- Baarda, B., Bakker, E., Fischer, T., Julsing, M., de Goede, M., Peters, V. & van der Velden, T. (2013). *Basisboek kwalitatief onderzoek: handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwalitatief onderzoek*. Groningen/Houten, Nederland: Noordhoff Uitgevers.
- Boeije, H. (2014) *Analyseren in kwalitatief onderzoek: Denken en doen*. Den Haag, Nederland: Uitgeverij BOOM LEMMA.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3 (2), 77-101.
- Bradbury, L. U., & Koballa, T. R. (2008). *Borders to cross: identifying sources of tension in mentor-intern relationships*. Doi: <http://dx.doi.org.lib.fontys.nl/10.1016/j.tate.2008.03.002>
- Buitenhuis, A., & Wijngaarden P. (2008). *Succesfull on stage: een onderzoek naar de factoren die volgens betrokkenen het leren in een praktijkstage voor studenten beïnvloeden bij Humanitas DMH* (Master's thesis, Universiteit Utrecht).
- Cox, K., de Louw, D., Verhoef, J., & Kuiper, C. (2012). *Evidence-based practice voor verpleegkundigen: Methodiek en toepassing*. Den Haag, Nederland: Uitgeverij BOOM LEMMA.
- De Jong, A., De Maesschalck, L., Legius, M., Vandenbroele, H., Glorieux, M., & Visser, M. (2015). *Inleiding wetenschappelijk onderzoek voor het gezondheidsonderwijs* (5th ed.). Amsterdam: Reed Business Education.
- De Jong, M. (2014). Van stagiair tot werknemer: de rol van de sociale relatie tussen stagiair en begeleider (Master's thesis, Universiteit Utrecht). Geraadpleegd via URL: <file:///C:/Users/jet/Downloads/Scriptie%20Maaik%20de%20Jong%20PDF.pdf>
- De Wever, D. (2012). Wat is Damast? [Brochure]. Geraadpleegd via URL: <http://www.deweever.nl/~media/Files/Damast>
- Hulshof, M. J. F. (2016). *Leren interviewen*. Groningen/Houten, Nederland: Noordhoff Uitgevers.
- Hornman, M., Dilven, W., & van Leeuwen, C. (2009). De kracht van intervisie. *Zorgvisie, de brug tussen beleid en praktijk*. Geraadpleegd via: https://www.zorgvisie.nl/PageFiles/72737/002_RBIAdam-download-ZVS6521D01.pdf
- Kemper, F., & van der Sanden, M. (2017). *Praktijkonderzoek*. Fontys hogescholen: Tilburg.
- Mamhidir, AG., Kristofferzon, ML., Hellström-Hyson, E., Persson, E., & Mårtensson, G. (2014). Nursing preceptors' experiences of two clinical education models. *Nurse education in practice*, 14(4), 427-33. doi: 10.1016/j.nepr.2014.01.010.
- Migchelbrink, F. (2012). *Projectmatig werken en onderzoek: een handleiding voor professionals in onderwijs, zorg, welzijn en wonen*. Amsterdam, Nederland: Uitgeverij SWP
- Morrison, R. L. (2005). *Informal relationships in the workplace: associations with job satisfaction, organisational commitment and turnover intentions*. New Zealand Journal of Psychology, 33(3).

Munten, G., Verhoef, J., & Kuiper, C. (2016). *Evidence-based practice voor verpleegkundigen: gezamenlijke geïnformeerde besluitvorming*. Den Haag, Nederland: Uitgeverij BOOM.

Rob Segers. (2014). Leerstijlen volgens Kolb [figuur]. Geraadpleegd via URL:
<http://robsegers.blogspot.nl/2014/01/leerstijlen-volgens-kolb-werkvormen.html>

Schalkers, K. (n.d.). Leren? Dat kan ik zelf! Maar wil je even helpen?. Brochure voor schoolteams die zelfsturend leren competenties van leerlingen willen stimuleren. [Brochure].
's HertogenBosch: KPC groep. Geraadpleegd via URL:
<file:///C:/Users/jet/Dropbox/afstuderen%202017/artikelen%20aanleiding/regie%20nemen%20voor%20je%20eigen%20leerproces.pdf>

Van der Hoeven, J. (2009). *Leer coaching in het HBO: een kapstok voor competentie gericht leren en ontwikkelen*. Houten, Nederland: Bohn Stafleu van Loghum.

Van Rensburg, GH., & Botma, Y. (2015). Bridging the gap between self-directed learning of nurse educators and effective student support. *Curationis*, 38(2):1503. doi:
10.4102/curationis.v38i2.1503.

Zorginnovatiecentrum (ZIC) Zorginnovatienetwerk (ZIN) (2017). Geraadpleegd op 14-02-2017 via:
<https://fontys.nl/verpleegkunde/zic/>

Bijlage 1

Zoekstrategieën

Zoekresultaten literatuur					
Zoektermen	Databank/zoeemachine	Aantal gevonden bronnen	Aantal bruikbare bronnen	Aantal gebruikte bronnen	Beschrijving bron (titel, auteur, jaar van publicatie)
(Samenwerking) AND (Student) AND (Werkbegeleider)	Biep.nu	51	5	2	Van der Hoeven, J. (2009). Leer coaching in het HBO.
					Buitenhuis, A., & Wijngaarden P. (2008). <i>Succesfull on stage</i> .
(Nursing students) AND (learning environment) AND (internship)	Pubmed	4	1	-	Feb 2015, Bigdeli S.
(nurse students) AND (own responsibility) AND (learning process)	Pubmed	3	3	2	Nov 2015, Van Rensburg GH.
					Aug 2014, Mamhidir AG.
(self-directed learning) AND (nurse student) AND (accompaniment)	Pubmed	1	1	-	-
(student) AND (eigen regie) AND (leerproces)	Springerlink	28	2	1	Van der Hoeven, J. (2009). Leer coaching in het HBO.
(verhouding) AND (student) AND (coach)	Springerlink	23	2	-	-

(intern) AND (mentor) AND (relationship)	Biep.nu	48	2	2	Hurst, J. L., Good, L. K., & Gardner, P. (2011). Conversion intentions of interns: what are the motivating factors?
					de Jong, M. (2014). Van stagiair tot werknemer: de rol van de sociale relatie tussen stagiair en begeleider (Master's thesis, Universiteit Utrecht).
(intern) AND (mentor) AND (relationship) AND (internship)	Biep.nu	36	3	1	Bradbury, L. U., & Koballa, T. R. (2008). Borders to cross: identifying sources of tension in mentor- intern relationships

Bijlage 2

Topiclijst semigestructureerde interviews

Er wordt onderzocht wat een student nodig heeft om zijn of haar regie te pakken ten aanzien van hun leerproces en welke rol de WPB hier in heeft. Het doel van deze interviews is om de toegepaste mogelijkheden van coachen en stimuleren in kaart te brengen. Het interview bestaat uit een aantal onderwerpen (topics) en zal 15 tot maximaal 30 minuten duren. Het zal opgenomen worden door de onderzoekers, zodat het later teruggeluisterd kan worden.

Topics	Mogelijke vragen
Relatie tot student	- Hoe werk jij samen met de student? - Hoe vind jij dat een samenwerking tussen WPB en student er uit zou moeten zien?
Begeleidingsvormen	- Hoe begeleidt jij een student? - En waarom? Volgens de literatuur bestaan er een aantal begeleidingsvormen, waaronder; de opleider, begeleider en de beoordelaar: - Als je hier naar kijkt welke sluit het meeste op jou aan? - Hoe komt dit tot stand?
Rol als coach	Bovenstaande vragen komen overeen met onderwerp
Leerstijl student	- In hoeverre houd jij rekening met de leerstijl van een student? - Wordt hierop jouw begeleidingsstijl aangepast? - Hoe zorg jij dat je op de hoogte bent van de leerstijl van de student? - Kun jij een aantal voorbeelden noemen van de leerstijlen?
Leerproces	- Hoe zorg jij er voor dat een student zijn eigen leerproces kan bewaken? - Ben jij van mening dat je hierin als rolmodel fungeert?
Eigen regie	Zodra een student zijn eigen regie niet neemt, hoe pak jij dit aan?

Bijlage 3

Topiclijst focusgroepgesprek

Er wordt onderzocht wat een student nodig heeft om zijn of haar regie te pakken ten aanzien van het leerproces en welke rol de WPB hier in heeft. Het doel van dit focusgroepgesprek is om in kaart te brengen hoe de student de huidige situatie omtrent eigen regie in het leerproces ervaart. Voor de focusgroep zijn een aantal topics opgesteld en het gesprek maximaal 1 uur duren. Het zal opgenomen worden door de onderzoekers, zodat het later teruggeluisterd kan worden.

Topics	Mogelijke vragen
Eigen regie	• Wat versta je onder het nemen van eigen regie binnen je leerproces? • Wat voor mogelijkheden gebruik jij hier voor? • Waar loop je tegen aan in het nemen van eigen regie over het leerproces? • Wat voor mogelijkheden pas je toe om dit op te lossen?
Leerproces	• Wat zijn zaken die goed gaan tijdens het bewaken van je eigen leerproces? En wat zijn zaken die juist verbeterd kunnen worden? • Hoe kun je hier zelf aan bijdragen en welke rol heeft jouw WPB hierin?
Relatie tot WPB	• Hoe vind jij dat een samenwerking tussen WPB en student er uit zou moeten zien? • Wat vind jij van jouw eigen samenwerking tussen jou en de WPB?
Begeleidingsvormen	• Op wat voor manier wil je graag begeleidt worden? • Hoe zorg jij ervoor dat je op deze manier begeleidt wordt? • In hoeverre wordt hierop daadwerkelijk ingespeeld?
Leerstijl student	• In hoeverre ben je bewust van je eigen leerstijl? Vanuit literatuur (Kolb) zijn er 4 soorten leerstijlen: - De doener - De bezinner - De denker - De beslisser • Welke van deze leerstijlen is het meest op jou van toepassing en waarom? • In hoeverre maak jij jouw leerstijl kenbaar naar de afdeling?

Bijlage 4

Uitnodigingsbrief focusgroep

Samen werken en leren

Beste studenten van afdeling Spinnewiel,

Zoals jullie waarschijnlijk al hebben vernomen zijn wij, Jet en Suzanne bezig met een onderzoek binnen afdeling Spinnewiel. Dit onderzoek zal antwoord gaan geven op de vraag: "Wat heeft de student binnen het Zorg Innovatie Centrum (ZIC) Spinnewiel Damast nodig om de regie te pakken voor zijn/haar leerproces en welke rol heeft de werkprocesbegeleider hierin?"

Wij zijn binnen dit onderzoek dus ook opzoek naar jullie ervaring omtrent dit onderwerp. Een focusgroep is een onderzoeksinstrument dat inzicht geeft in meningen, ervaringen en onderbouwingen van bepaalde doelgroepen.

De focusgroep zal niet langer duren dan 1,5 uur. De bijeenkomst zal gefaciliteerd worden door Suzanne en Jet zal aanwezig zijn als notulist. De focusgroep zal door middel van video en audio apparatuur worden opgenomen. Deze opnames zullen vanwege persoonlijke informatie enkel gebruikt worden voor het onderzoek. Echter wordt persoonlijke informatie, zoals namen, niet vermeld. Na het onderzoek worden alle opnames vernietigd.

Via deze brief nodig ik jullie uit op:

- Donderdag 20 april 15:00 (Avans studenten) en
- Woensdag 3 Mei om 14:00 (Fontys en ROC studenten)

Graag ontvang ik van iedereen reactie wie er op deze data aanwezig kunnen zijn. Er zal gezorgd worden voor koffie, thee en iets lekkers.

Wij hopen jullie zo voldoende geïnformeerd te hebben. Zodra er vragen zijn horen wij dit graag via de mail.

Met vriendelijke groet,

Suzanne Verschueren s.verschueren@student.fontys.nl

Jet Janssen jet.janssen@student.fontys.nl

Bijlage 5

Uitnodigingsbrief interviews

Samen werken en leren

Beste werkprocesbegeleiders van afdeling Spinnewiel,

Zoals jullie waarschijnlijk al hebben vernomen zijn wij, Jet en Suzanne bezig met een onderzoek binnen afdeling Spinnewiel. Dit onderzoek zal antwoord gaan geven op de vraag: "Wat heeft de student binnen het Zorg Innovatie Centrum (ZIC) Spinnewiel Damast nodig om de regie te pakken voor zijn/haar leerproces en welke rol heeft de werkprocesbegeleider hierin?"

Aangezien jullie allen de rol van werkprocesbegeleider vervullen willen wij jullie via deze brief uitnodigen om deel te nemen aan een interview.

Het interview zal 15 tot maximaal 30 minuten duren.

De eerste 10 die zich via de mail bij Jet aanmelden zullen geïnccludeerd worden voor de interviews. Er zal contact worden opgenomen met deze personen.

De mogelijkheid bestaat dat er na het afnemen van een aantal interviews verzadiging van informatie optreedt. Wanneer dit het geval is zullen niet alle 10 werkprocesbegeleiders geïnterviewd worden. Zij zullen hiervan op de hoogte gebracht worden.

Het interview zal door middel van een audio-opname verwerkt worden. Voorafgaand aan het interview zal hierover toestemming gevraagd worden aan de deelnemers. Persoonlijke informatie zal voor het onderzoek niet gebruikt worden. De audio-opnames zullen na afloop van het onderzoek vernietigd worden.

Wij hopen jullie zo voldoende geïnformeerd te hebben. Zodra er vragen zijn horen wij dit graag via de mail.

Met vriendelijke groet,

Jet Janssen

Suzanne Verschueren

jet.janssen@student.fontys.nl

s.verschueren@student.fontys.nl

Bijlage 6

Informed consent

Informed consent (toestemmingsverklaringformulier)

Titel: Samen werken en leren

Onderzoekers: Jet Janssen & Suzanne Verschueren

In te vullen door de deelnemer

Hierbij verklaar ik dat ik op een duidelijke wijze ben ingelicht over de aard, methode, belasting en doel van het betreffende onderzoek. Het is voor mij bekend dat de gegevens en resultaten van het onderzoek vertrouwelijk zijn en anoniem blijven. Deze worden niet aan derden bekend gemaakt zonder toestemming.

Het is voor mij duidelijk dat de opnames uitsluitend voor het onderzoek gebruikt zullen worden.

Ik stem geheel vrijwillig in met deelname aan dit onderzoek.

Naam deelnemer:.....

Datum:..... Handtekening deelnemer:.....

In te vullen door uitvoerende onderzoeker

Ik heb een mondelinge en schriftelijke toelichting gegeven op het onderzoek. Eventuele resterende vragen over het onderzoek worden naar vermogen beantwoord. Ik verklaar hierbij dat ik vertrouwelijk met de gegevens om zal gaan zoals staat beschreven in de informatiebrief.

Naam onderzoeker:.....

Datum:..... Handtekening onderzoeker:.....